

SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2010 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta (suoja-aikadirektiivin muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 26 päivänä maaliskuuta 2010 lähettänyt jatkokirjelmän 3. OPM 24.3.2010 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta (suoja-aikadirektiivin muuttaminen) asiassa U 63/2008 vp sivistysvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Jukka Liedes, opetusministeriö
- johtaja Satu Kangas, Viestinnän Keskusliitto
- lakimies Riikka Tähtivuori, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

- projektinjohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhty ry
- muusikko Sami Kuoppamäki, Suomen Muusikkojen Liitto ry
- toiminnanjohtaja Lauri Rechardt, Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Yleisradio Oy
- Keskuskauppakamari
- tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunta

Viitetiedot

Sivistysvaliokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon SiVL 22/2008 vp ja suuri valiokunta lausunnon SuVL 1/2009 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvosto on 13.11.2008 annetussa U-kirjelmässä ottanut komission alkuperäiseen direktiiviehdotukseen kannan, jonka mukaan Suomi ei kannata komission ehdotusta mutta ehdotuksen käsittelyn edetessä ottaa kantaa mahdollisesti esiin tuleviin vaihtoehtoihin.

Lausunnossaan 6.2.2009 eduskunnan suuri valiokunta yhtyi "valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan sanoituksella ja sävellyksellä tulee olla oma, tekijän kuolinvuoden mukaan määräytyvä 70 vuoden suoja-aika". Direktiiviehdotuksen pääkysymyksen osalta suuri valiokunta yhtyi "valtioneuvoston kantaan suoja-ajan pidentämistä koskevilta osin kuitenkin siten, että asiaa voidaan osoittaa joustavuutta suoja-ajan pidentämisen osalta edellyttäen, että direktiiviä selkeytetään ja sen puutteet korjataan".

Euroopan parlamentti eteni direktiiviehdotuksen käsittelyssä ensimmäisen lukemisen päätökseen 23.4.2009. Parlamentti omaksui neuvoston työryhmäkäsittelyssä siihen mennessä tehdyt muutokset ja parannukset.

Maaliskuussa 2009 osoittautui, että oli olemassa estävä määrävähemmistö. Estävän määrävähemmistön olemassaolo on käytännössä merkinnyt sitä, että neuvotteluaseman kautta direktiiviin voitiin saada parannuksia. Tshekin puheenjohtajakauden lopulla ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä pysähtyi, eikä ehdotukseen palattu Ruotsin puheenjohtajakaudella. Espanjan kaudella estävä, kymmenen jäsenvaltiota käsittävä määrävähemmistö on edelleen olemassa. Suomi on määrävähemmistössä vaa'ankielen asemassa.

Espanja on ottanut asian mahdolliseksi asialistaksi kilpailukykyneuvoston asialistalle 25.—26.5.2010. Tästä syystä asiassa on järjestetty kansallinen sidosryhmäkuuleminen, ja valtioneuvosto on arvioinut Suomen kantaa uudelleen ottaen huomioon Euroopan parlamentin ensimmäisen lukemisen tulokset.

Valtioneuvoston kanta

Parlamentin kannassa on komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna seuraavat parannukset ja selkeytykset (suoja-aikadirektiivin ja parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselman mukaisessa järjestyksessä):

Sanoitettua sävellystä koskevaa säännöstä sovelletaan vain, jos sen molemmat elementit on luotu kyseistä sanoitettua sävellystä varten.

Esittävien taiteilijoiden ja äänitetuottajien suoja-ajaksi esitetään 70 vuotta. Direktiiviä so-

vellettaisiin myös sen voimaantulon jälkeen tallennettaviin esityksiin ja valmistettaviin äänitteisiin.

Esittäjien lisäkorvausoikeutta koskevia säännöksiä on selkiytetty ja niistä on poistettu kynys, jonka mukaan pienet äänitetuottajat voitaisiin vapauttaa maksamasta korvausta.

Kun äänitteen julkaisemisesta on kulunut 50 vuotta, tuottajien on maksettava esittäjille mahdolliset toistuvaiskorvaukset ilman vähennyksiä.

Säännökset, joiden mukaan esittäjällä on oikeus irtisanoa tuottajan kanssa tehty sopimus, on muutettu pysyviksi ja niiden rakennetta on selkeytetty ja muutettu oikeudellisesti pitävämmäksi.

Oikeuksien siirto- ja luovutussopimusten voimassaoloa koskevia säännöksiä on täsmennetty.

Säännöksiä on myös useissa muissa suhteissa teknisesti parannettu.

Nämä elementit sisältyvät myös Euroopan Parlamentin 23.4.2009 äänestystulokseen.

Valtioneuvosto katsoo, että Euroopan parlamentin 23.4.2009 ottamassa kannassa on siinä määrin parannettu ja selvennetty komission alkuperäistä direktiiviehdotusta, että Suomi voi hyväksyä ehdotuksen parlamentin kannan mukaisessa muodossa.

Direktiivi on hyväksyttävissä parlamentin kannan mukaisessa muodossa tai siitä edelleen Suomen tavoitteiden suuntaisesti parannettuna.

Parlamentin äänestystulokseen sisältyy edelleen komission esittämä ratkaisu (10 a artiklan 6 kohdan 2 alakohta), jonka mukaan sekä esittäjien että tuottajien oikeudet lakkaavat, jos tuottaja ei tarjoa äänitettä sähköisesti verkon kautta, kun suoja-ajan pidennyksen alkamisesta on kulunut yksi vuosi. Esittäjien suoja-ajan jatkumisen ei kuitenkaan tulisi olla riippuvainen tuottajan toimenpiteistä. Mainittu säännös tulisi poistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston välisessä menettelyssä direktiiviä hyväksyttäessä. Muukin tapa korjata tämä kohta on Suomen hyväksyttävissä. Jos korjaus ei ole tehtävissä, direktiiviin jää sisäinen epäjohtonmukaisuus, joka ei kuitenkaan estä direktiivin päätavoitteen toteutumista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sivistysvaliokunta antoi alkuperäisestä direktiiviehdotuksesta 16.12.2008 lausunnon, jossa se valtioneuvoston kannasta poiketen kannatti äänitallenteeseen kohdistuvien suoja-aikojen pidentämistä nykyisestä ja piti mahdollisena myös direktiiviehdotuksen mukaista 95 vuoden suoja-aikaa. Valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan sanoitettujen sävellysten suoja-aikojen pidentämisestä itsenäisesti laskettavina. Valiokunta myös katsoi, että sisältöä oli selkeytettävä ja ehdotukseen oli tehtävä lainsäädäntöteknisia parannuksia.

Suuri valiokunta antoi asiasta lausuntonsa 6.2.2009. Sivistysvaliokunnan kannasta poiketen suuri valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan suoja-ajan pidentämistä koskevilta osin kuitenkin siten, että asiassa voidaan osoittaa joustavuutta suoja-ajan pidentämisen osalta edellyttäen, että direktiiviä selkeytetään ja sen puutteet korjataan.

Sivistysvaliokunta pitää hyvänä, että direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyssä on tehty sellaisia muutoksia, joiden johdosta tämän ehdotuksen voivat myös Suomessa hyväksyä useammat tahot kuin mitä alkuperäisen ehdotuksen hyväksyi. Jatkokirjelmässä on selostettu niitä muutoksia ja parannuksia, joita ehdotukseen käsittelyn kuluessa on tehty. Parlamentin kannassa on komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna myös useita lainsäädäntöteknisia parannuksia, ja ne ovat myös selventäneet ehdotuksen sisältöä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että äänitteinä julkaistavan tallennetun esityksen ja äänitteen suo-

ja-aikaa pidennetään, ja pitää hyväksyttävänä ehdotusta 70 vuoden suoja-ajasta äänitteen julkaisemisesta tai sen välittämisestä laillisesti yleisölle. Esitetty suoja-ajan pidennys turvaa pääsääntöisesti esittäjien suojan heidän elinaikanaan ja parantaa merkittävästi myös suomalaisten musiikintuottajien toimintaedellytyksiä.

Suoja-ajan pidentämiselle ei säädettäisi takautuvaa vaikutusta. Suoijan ulkopuolella oleva äänite ei siten direktiivin johdosta palaisi suojan piiriin. Suoijan piiriin tulisi uusia teoksia vuosikerta kerrallaan 20 vuoden ajan, kunnes suojan pituus olisi 70 vuotta.

Selkeä parannus alkuperäiseen ehdotukseen on, että sanoitetun sävellyksen suoja-ajan laskemista koskevaa säännöstä on täsmennetty, ja ehdotus on nyt lähempänä Suomen kantaa. Yhtenäinen suoja-aika koskisi vain sellaisia sanoitettuja sävellyksiä, joiden sekä sanoitus että sävellys on luotu erityisesti käytettäväksi yhdessä teoksessa. Säännöksen soveltamiseen liittyvät aiemmin arvioidut ongelmat ovat selkeästi vähentyneet. Muutosten johdosta myös suomalaiset säveltäjäjärjestöt kannattavat nyt ehdotusta.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan siitä, että direktiivi voidaan hyväksyä Euroopan parlamentin kannan mukaisessa muodossa.

SiVL 6/2010 vp — U 63/2008 vp

Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Lauri Oinonen /kesk
vpj.	Tuomo Hänninen /kesk	Tuula Peltonen /sd
jäs.	Merikukka Forsius /kok	Tuomo Puumala /kesk
	Timo Heinonen /kok	Leena Rauhala /kd
	Sanna Lauslahti /kok	Mirja Vehkaperä /kesk
	Jukka Mäkelä /kok	Pauliina Viitamies /sd.
	Håkan Nordman /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.